

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

П О С Т А Н О В А
від 25 липня 2007 р. N 963

Київ

Про затвердження Методики визначення розміру шкоди, заподіяної внаслідок самовільного зайняття земельних ділянок, використання земельних ділянок не за цільовим призначенням, зняття ґрунтового покриву (родючого шару ґрунту) без спеціального дозволу

{ Із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ
N 901 ([901-2009-п](#)) від 26.08.2009
N 179 ([179-2010-п](#)) від 24.02.2010
N 477 ([477-2010-п](#)) від 21.06.2010 }

{ Додатково див. Постанову Окружного адміністративного суду міста Києва
N 2а-363/10/2670 ([v-363805-10](#)) від 03.08.2010
Ухвалу Київського апеляційного адміністративного суду
N 2а-363/10/2670 ([v3 10805-10](#)) від 09.11.2010
Ухвалу Київського апеляційного адміністративного суду
N 2а-363/10/2670 ([v63 1805-10](#)) від 21.12.2010 }

{ Із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ
N 1115 ([1115-2011-п](#)) від 20.10.2011
N 931 ([931-2012-п](#)) від 10.10.2012 }

{ Додатково див. Ухвалу Вищого адміністративного суду
N К/9991/3017/11 ([v3017760-13](#)) від 19.03.2013 }

{ Із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ
N 482 ([482-2016-п](#)) від 22.07.2016 }

Кабінет Міністрів України **п о с т а н о в л я є :**

Затвердити Методику визначення розміру шкоди, заподіяної внаслідок самовільного зайняття земельних ділянок, використання земельних ділянок не за цільовим призначенням, зняття ґрунтового покриву (родючого шару ґрунту) без спеціального дозволу, що додається.

Прем'єр-міністр України

В.ЯНУКОВИЧ

Інд. 22

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 25 липня 2007 р. N 963

**МЕТОДИКА
визначення розміру шкоди, заподіяної внаслідок
самовільного зайняття земельних ділянок, використання**

**земельних ділянок не за цільовим призначенням,
зняття ґрунтового покриву (родючого шару
ґрунту) без спеціального дозволу**

1. Ця Методика спрямована на визначення розміру шкоди, заподіяної державі, територіальним громадам, юридичним та фізичним особам, на всіх категоріях земель внаслідок самовільного зайняття земельних ділянок, використання земельних ділянок не за цільовим призначенням, зняття ґрунтового покриву (родючого шару ґрунту) без спеціального дозволу (далі - розмір шкоди).

2. Розмір шкоди визначається окремо по кожному із зазначених правопорушень.

3. Розмір шкоди не включає витрати на:

знесення будинків, будівель і споруд, які самочинно збудовані чи будуються на самовільно зайнятих земельних ділянках чи на земельних ділянках, не відведених в установленому порядку на цю мету;

приведення земельних ділянок у стан, придатний для їх подальшого використання за цільовим призначенням;

проведення рекультивації порушених земель.

4. Розмір шкоди, заподіяної внаслідок самовільного зайняття земельної ділянки, визначається:

для всіх категорій земель (крім земель житлової та громадської забудови) за такою формулою:

$$\text{Шс} = \text{Пс} \times \text{Нп} \times \text{Кф} \times \text{Кі} \quad (1),$$

де Шс - розмір шкоди, заподіяної внаслідок самовільного зайняття земельної ділянки, гривень;

Пс - площа самовільно зайнятої земельної ділянки, гектарів;

Нп - середньорічний дохід, який можна отримати від використання земель за цільовим призначенням, визначений у додатку 1, з урахуванням переліків, наведених у додатках 2 і 3;

Кф - коефіцієнт функціонального використання земель, визначений у додатку 4;

Кі - коефіцієнт індексації нормативної грошової оцінки земель, який дорівнює добутку коефіцієнтів індексації нормативної грошової оцінки земель за 2007 та наступні роки, що визначаються відповідно до Порядку проведення індексації грошової оцінки земель, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 травня 2000 р. N 783 ([783-2000-п](#)) (Офіційний вісник України, 2000 р., N 20, ст. 823);

для земель житлової та громадської забудови за такою формулою:

$$\text{Шс} = \text{Пс} \times (\text{Нпз} \times \text{Кн} \times \text{Кк}) \times \text{Кф} \times \text{Кі} \quad (2),$$

де Шс, Пс, Кф і Кі - мають таке саме значення, як у формулі 1;

Нпз - середньорічний дохід, який можна отримати від використання земель житлової та громадської забудови за цільовим призначенням відповідно до групи населених пунктів за чисельністю

населення, визначений у додатку 5;

K_n - коефіцієнт, що застосовується до населених пунктів обласного значення, м. Києва та Севастополя, визначений у додатку 6;

K_k - коефіцієнт, що застосовується до населених пунктів, віднесених до курортних, визначений у додатку 7.

5. Розмір шкоди, заподіяної внаслідок використання земельної ділянки не за цільовим призначенням, визначається:

для всіх категорій земель (крім земель житлової та громадської забудови) за такою формулою:

$$Шц = Пн \times 0,33 \times (Нп + Нф \times Кр) \times Ко \times Кі \quad (3),$$

де $Шц$ - розмір шкоди, заподіяної внаслідок використання земельної ділянки не за цільовим призначенням, гривень;

$Пн$ - площа земельної ділянки, яка використовується не за цільовим призначенням, гектарів;

0,33 - коефіцієнт для врахування частки середньорічного доходу, що перерозподіляється через державний та місцеві бюджети;

$Нп$ та $Кі$ - мають таке саме значення, як у формулі 1;

$Нф$ - середньорічний додатковий дохід, отриманий внаслідок фактичного використання земельної ділянки не за цільовим призначенням, визначений у додатку 8;

$Кр$ - коефіцієнт, що застосовується для врахування регіональної відмінності формування середньорічного доходу, отриманого від фактичного використання земельної ділянки не за цільовим призначенням, визначений у додатку 9;

$Ко$ - коефіцієнт, що застосовується для врахування природоохоронної цінності, наявності обмежень (обтяжень), які зумовлюють особливий режим використання земельної ділянки, визначений у додатку 10;

для земель житлової та громадської забудови за такою формулою:

$$Шц = Пн \times 0,33 \times (Нпз \times Кн \times Кк + Нф \times Кр) \times Ко \times Кі \quad (4),$$

де $Шц$, $Пн$, $Нф$, $Кр$, $Ко$ та коефіцієнт 0,33 - мають таке саме значення, як у формулі 3, $Кі$ - як у формулі 1, $Нпз$, $Кн$, $Кк$ - як у формулі 2.

6. Розмір шкоди, заподіяної внаслідок зняття ґрунтового покриву (родючого шару ґрунту) без спеціального дозволу, визначається за такою формулою:

$$Шг = Пг \times Нг \times Кі \quad (5),$$

де $Шг$ - розмір шкоди, заподіяної внаслідок зняття ґрунтового покриву (родючого шару ґрунту) без спеціального дозволу, гривень;

$Пг$ - площа, на якій виявлено зняття ґрунтового покриву (родючого шару ґрунту) без спеціального дозволу, гектарів;

$Нг$ - нормативні втрати від знищення ґрунтового покриву (родючого шару ґрунту), визначені у додатку 11;

адміністративно-							
територіальні							
одиниці, які							
входять до його							
складу							

Додаток 2
до Методики

ПЕРЕЛІК
територій, що належать до морського узбережжя

Адміністративно-територіальна одиниця	Території сільських рад та населених пунктів, що належать до морського узбережжя
Чорноморське узбережжя Одеської області	
Кілійський район	Десантненська, Приморська, м. Вилкове
Татарбунарський район	Базар'янська, Баштанська, Вишнівська, Глибоцька, Дмитрівська, Жовтоярська, Лиманська, Нерушайська, Приморська, Трапівська, Тузлівська, м. Татарбунари
Білгород-Дністровський район	Бритівська, Випасненська, Козацька, Краснокосянська, Миколаївська, Мологівська, Шабівська, Широківська
Овідіопольський район	Дальницька, Калаглійська, Кароліно-Бугазька, Миколаївська, Новоградківська, с/мт Великодолинське, Овідіополь, Таїрове
Комінтернівський район	Сичавська, с/мт Чорноморське
м. Іллічівськ	м. Іллічівськ
м. Одеса	м. Одеса
м. Южне	м. Южне
Чорноморське узбережжя Миколаївської області	
Березанський район	Коблівська, Лиманівська, Рибаківська, Тузлівська
Жовтневий район	Галицинівська, Лиманівська, Українська

Очаківський район	Дмитрівська, Іванівська, Козирська, Куцурубська, Парутинська, Покровська, Чорноморська
м. Очаків	м. Очаків
Чорноморське та Азовське узбережжя Херсонської області	
Білозерський район	Дніпровська, Олександрівська, Станіславська, Широкобалківська
Генічеський район	Новодмитрівська, Стрілківська, Фрунзенська, Чонгарська, Щасливцівська, м. Генічеськ
Голопристанський район	Геройська, Збур'ївська, Краснознам'янська, Круглоозерська, Новософіївська, Новофедорівська, Рибальченська, Старозбур'ївська, Чорноморська, м. Гола Пристань
Каланчацький район	Олександрівська, Олексіївська, Роздольненська, Хорлівська
Новотроїцький район	Воскресенська, Громівська, Новомиколаївська, Новомихайлівська, Новопокровська, Сергіївська
Скадовський район	Красненська, Приморська, Радгоспненська, Тарасівська, сmt Лазурне, м. Скадовськ
Чаплинський район	Іванівська, Строганівська
м. Херсон	м. Херсон
Азовське узбережжя Запорізької області	
Бердянський район	Луначарська, Новопетрівська
Приазовський район	Ботіївська, Гірсівська, Дівнинська, Дунаївська, Нажединська, Новокостянтинівська, Олександрівська, Приморсько- Посадська, Степанівська Перша
Приморський район	Борисівська, Новоолексіївська, Орлівська, Преславська, м. Приморськ
Якимівський район	Атманайська, Давидівська, Охрімівська, сmt Кирилівка
м. Бердянськ	м. Бердянськ
м. Мелітополь	м. Мелітополь
Азовське узбережжя Донецької області	

Новоазовський район	Безіменська, Виноградненська, Широкинська, с/мт Сідове, м. Новоазовськ
Першотравневий район	Іллічівська, Урзуфська, с/мт Ялта
м. Маріуполь	м. Маріуполь
Південне узбережжя Автономної Республіки Крим	
м. Алушта та адміністративно-територіальні одиниці, які входять до його складу	Лучистівська, Маломаяцька, с/мт Партеніт, м. Алушта
м. Ялта та адміністративно-територіальні одиниці, які входять до його складу	с/мт Берегове, Виноградне, Відрадне, Восход, Гаспра, Голуба Затока, Гурзуф, Кацівелі, Кореїз, Краснокам'янка, Курпати, Лівадія, Масандра, Нікіта, Ореанда, Паркове, Понизівка, Санаторне, Симеїз, Советське, Форос, мм. Ялта, Алушка
Південно-Східне узбережжя Автономної Республіки Крим	
Джанкойський район	Зарічненська, Медведівська, Чайкинська, Яснополянська
Кіровський район	Владиславівська, Ярकोполєнська, с/мт Кіровське
Ленінський район	Войковська, Глазівська, Завітненська, Калинівська, Мар'ївська, Мисівська, Семисотська, м. Щолкіне
Нижньогірський район	Ізобільненська, Пшеничненська
Советський район	Дмитрівська, Некрасовська, Урожайнівська, Чорноземненська, с/мт Советський
м. Алушта та адміністративно-територіальні одиниці, які входять до його складу	Малоріченська, Привітненська, м. Алушта
м. Судак та адміністративно-територіальні одиниці, які входять до його складу	Морська, Сонячнодолинська, с/мт Новий Світ, м. Судак
м. Феодосія та адміністративно-територіальні одиниці, які входять до його складу	Берегівська, с/мт Коктебель, Курортне, Орджонікідзе, Приморське, Щебетовка, м. Феодосія
м. Армянськ	м. Армянськ
м. Саки	м. Саки
Західне узбережжя Автономної Республіки Крим	
Бахчисарайський район	Піщанівська, Табачненська, Углівська

Красноперекопський район	Новопавлівська, Філатівська
Роздольненський район	Славнівська, Слов'янська, Чернишівська
Сакський район	Охотниківська, Суворовська, Фрунзенська, Штурмівська, смт Новофедорівка
Сімферопольський район	Кольчугінська, смт Миколаївка
Чорноморський район	Далеківська, Медведівська, Міжводненська, Новосільська, Окунівська, Оленівська, смт Чорноморське
м. Євпаторія	м. Євпаторія
м. Севастополь та адміністративно-територіальні одиниці, які входять до його складу	Орлинівська, Тернівська, Андріївська, Верхньосадівська, смт Кача, мм. Севастополь, Балаклава, Інкерман

Додаток 3
до Методики

ПЕРЕЛІК
районів та міст обласного значення, що належать
до гірських та передгірних

Найменування області	Райони та міста обласного значення, що належать до гірських та передгірних
Закарпатська	Великобerezнянський, Воловецький, Іршавський, Міжгірський, Мукачевський, Перечинський, Рахівський, Свалявський, Тячівський, Хустський
Івано-Франківська	Богородчанський, Верховинський, Долинський, Калуський, Косівський, Надвірнянський, Рожнятівський, Тисменицький райони, мм. Болехів, Калуш, Коломия, Яремче
Львівська	Дрогобицький, Самбірський, Сколівський, Старосамбірський, Стрийський, Турківський райони, мм. Борислав, Дрогобич, Самбір, Стрий, Трускавець
Чернівецька	Вижницький, Герцаївський, Глибоцький, Путильський, Сторожинецький

Додаток 4
до Методики

КОЕФІЦІЄНТИ
функціонального використання земель

Функціональне використання земель	Значення коефіцієнта
Природні території та об'єкти природно-заповідного фонду (природні заповідники, біосферні заповідники, національні природні парки, регіональні ландшафтні парки, заказники, пам'ятки природи, заповідні урочища)	10
Штучно створені об'єкти природно-заповідного фонду (ботанічні сади, дендрологічні парки, зоологічні парки, парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва)	5
Землі промисловості (харчової, тютюнової, текстильної промисловості, виробництва готового одягу та хутра, шкіри та шкіряного взуття, обробки деревини та виготовлення виробів з деревини, виробництва паперу та картону, видавничої справи, поліграфічної промисловості, відтворення друкованих матеріалів, виробництва коксу, продуктів нафтопереробки та ядерного палива, хімічного виробництва, гумової та пластмасової промисловості, виготовлення інших неметалевих мінеральних виробів, металургії, обробки металу, виробництва машин та устаткування, канцелярських та електронно-обчислювальних машин, електричних машин і апаратури, устаткування для радіо, телебачення та зв'язку, медичних приладів та інструментів, точних вимірювальних пристроїв, оптичних пристроїв і годинників, автомобілів, іншого транспортного устаткування, меблів та інших видів виробництва, переробки відходів, будівництва)	1,2
Землі комерційного та іншого використання (торгівлі транспортними засобами та їх ремонту, оптової торгівлі та посередництва у торгівлі, роздрібною торгівлі побутовими товарами та їх ремонту, готелів, фінансового посередництва, допоміжної діяльності у сфері фінансів та страхування, операцій з нерухомістю, здавання під найм без обслуговуючого персоналу, діяльності у сфері інформатизації, досліджень та розробок, послуг, які надаються переважно юридичним особам, діяльності у сфері відпочинку і розваг, культури та спорту, індивідуальних послуг)	2,5
Інші землі	1

Додаток 5
до Методики

**СЕРЕДНЬОРІЧНИЙ ДОХІД
від використання земель житлової та громадської
забудови за цільовим призначенням відповідно до
групи населених пунктів за чисельністю населення**

Групи населених пунктів за чисельністю населення, тис. чоловік	Середньорічний дохід від цільового використання земель житлової та громадської забудови, гривень з гектара
до 0,2	4026
від 0,2 до 1	5636
від 1 до 3	7247
від 3 до 10	8052
від 10 до 20	12883
від 20 до 50	20130
від 50 до 100	24156
від 100 до 250	28182
від 250 до 500	32208
від 500 до 1000	40260
від 1000 і більше	56364

Додаток 6
до Методики

**КОЕФІЦІЄНТИ,
що застосовуються до населених пунктів
обласного значення, мм. Києва та Севастополя**

Групи населених пунктів за чисельністю населення, тис. чоловік	Значення коефіцієнта
від 20 до 50	1,2
від 50 до 100	1,4
від 100 до 250	1,6
від 250 до 500	2
від 500 до 1000	2,5
від 1000 і більше	3

Додаток 7
до Методики

**КОЕФІЦІЄНТИ,
що застосовуються до населених пунктів,
віднесених до курортних**

Окремі території, на яких розташовані населені пункти, віднесені до курортних	Значення коефіцієнта
Південне узбережжя Автономної Республіки Крим	3
Південно-Східне узбережжя Автономної Республіки Крим	2,5
Західне узбережжя Автономної Республіки Крим	2,2
Чорноморське узбережжя Миколаївської, Одеської та Херсонської областей	2
Гірські та передгірні райони Закарпатської, Львівської, Івано-Франківської та Чернівецької областей	2,3
Узбережжя Азовського моря, а також інші курортні місцевості	1,5

Додаток 8
до Методики

**СЕРЕДНЬОРІЧНИЙ ДОДАТКОВИЙ ДОХІД,
отриманий внаслідок фактичного використання земельних ділянок не за цільовим призначенням**

гривень з гектара

Цільове призначення земельної ділянки	Фактичне використання земельних ділянок
	вироб- поточне забу- забудова відкри- ництво будівни- дова житловими ті роз- сіль- цтво, об'ек- будинка- робки, сько- прове- тами ми, гур- кар'є- госпо- дення проми- тожитка- ри, дар- геолого- слово- ми, ко- шахти ської розвіду- сті, мерційни- та від- проду- вальних, доро- ми та повідні кції пошуко- гами торгіве- споруди вих та льними інших об'екта- робіт ми, спор- тивними споруда- ми, кем- пінгами, турбаза- ми, пан- сіоната- ми, буди- нками для відпочин- ку, садо- вими та дачними будинками з госпо- дарськими будівлями

				і дворами		
Землі сільськогосподарського призначення	-	7510	15020	37550	18024	
Землі природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення	779	6524	13049	32621	15658	
Землі оздоровчого призначення	779	6765	13529	33824	16235	
Землі рекреаційного призначення	779	6359	12717	31793	15261	
Землі історико-культурного призначення	779	6219	12437	31094	14925	
Землі лісогосподарського призначення	779	5770	11540	28850	13848	
Землі водного фонду	779	7474	14948	37370	17938	
Землі житлової та громадської забудови, промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення	779	3950	7900	23699	3160	

Додаток 9
до Методики

**КОЕФІЦІЕНТИ,
що застосовуються для врахування регіональної
відмінності формування середньорічного доходу,
отриманого від фактичного використання земельних
ділянок не за цільовим призначенням**

Адміністративно-територіальна одиниця	Значення коефіцієнта
Автономна Республіка Крим	1,26
Області:	
Вінницька	0,9
Волинська	1,14
Дніпропетровська	1,03
Донецька	1,27
Житомирська	1,01
Закарпатська	1,14
Запорізька	0,93

Івано-Франківська	1,28
Київська	1,01
Кіровоградська	0,9
Луганська	1,02
Львівська	1,02
Миколаївська	0,85
Одеська	0,91
Полтавська	0,97
Рівненська	1,01
Сумська	0,84
Тернопільська	0,92
Харківська	0,95
Херсонська	0,89
Хмельницька	0,8
Черкаська	1
Чернівецька	0,76
Чернігівська	0,87
м. Київ	7,99
м. Севастополь та адміністративно-територіальні одиниці, які входять до його складу	4,01

Додаток 10
до Методики

**КОЕФІЦІЄНТИ,
що застосовуються для врахування природоохоронної
цінності, наявності обмежень (обтяжень),
які зумовлюють особливий
режим використання земельних ділянок***

Територія з особливим режимом використання земель	Значення коефіцієнта
Природні території та об'єкти природно-заповідного фонду	10
Штучно створені об'єкти природно-заповідного фонду	5
Охоронні зони навколо цінних природних об'єктів	3,5

Охоронні зони навколо об'єктів культурної спадщини	4
Охоронні зони навколо гідрометеорологічних станцій	2
Особливо цінні землі сільськогосподарського призначення	2,5
Округ санітарної (гірничо-санітарної) охорони у лікувально-оздоровчих місцевостях і на території курортів	4
Прибережні захисні смуги уздовж річок, навколо водойм та на островах	4,5
Прибережні захисні смуги уздовж морів, морських заток і лиманів та на островах	5
Водоохоронні зони уздовж морів, навколо озер, водосховищ та інших водойм	1,5
Охоронні зони наземних, надземних і підземних трубопроводів	2,5
Охоронні зони уздовж повітряних і підземних кабельних ліній зв'язку, а також навколо випромінювальних споруд телерадіостанцій та радіорелейних ліній	1,5
Охоронні зони уздовж повітряних і підземних кабельних ліній електропередачі	1,5
Захисні, охоронні та інші зони з особливими умовами користування навколо військових та інших оборонних об'єктів	1,5
Зони відчуження та безумовного (обов'язкового) відселення, що зазнали радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи	2
Зона санітарної охорони навколо об'єктів, у яких є підземні та відкриті джерела водопостачання, водозабірні та водоочисні споруди, водоводи, об'єкти оздоровчого призначення	6
Санітарно-захисні зони навколо об'єктів, які є джерелом виділення шкідливих речовин, запахів, підвищеного рівня шуму, вібрації, ультразвукових і електромагнітних хвиль, електронних полів, іонізуючих випромінювань	1,5
Прикордонна смуга уздовж державного кордону України	3
Сільськогосподарські угіддя, включені в установленому порядку до складу екомережі	3
Землі, зарезервовані для заповідання	4

* За наявності кількох обмежень (обтяжень), які зумовлюють особливий режим використання земельної ділянки, застосовується найвище значення коефіцієнта.

Додаток 11
до Методики

НОРМАТИВНІ ВТРАТИ
від знищення ґрунтового покриття (родючого шару ґрунту)

Адміністративно-територіальна одиниця	Нормативні втрати від знищення ґрунтового покриття (родючого шару ґрунту), гривень з гектара
Автономна Республіка Крим	16217
Області:	
Вінницька	13702
Волинська	12063
Дніпропетровська	14096
Донецька	14536
Житомирська	9288
Закарпатська	8858
Запорізька	16698
Івано-Франківська	9034
Київська	12612
Кіровоградська	11367
Луганська	12123
Львівська	12234
Миколаївська	14044
Одеська	12770
Полтавська	16092
Рівненська	15843
Сумська	14549
Тернопільська	14750
Харківська	13166
Херсонська	14047
Хмельницька	18830
Черкаська	21353

Чернівецька	15250
Чернігівська	9884
м. Київ	25836
м. Севастополь та адміністративно-територіальні одиниці, які входять до його складу	52322
